

Irak-besluit vergde heus meer tijd dan drie kwartier

Ambtenaren van BZ hebben de politieke lijn bepaald rond Nederland en de Irak-oorlog, zegt Davids. Op het ministerie zijn ze 'not amused' met die conclusie.

Door onze redacteur

MARK KRANENBURG

DEN HAAG, 29 JAN. Diplomaten blijven diplomaten. Woedend zijn ze, maar in de terminologie van een groepje ambtenaren van het ministerie van Buitenlandse Zaken heet dat „not amused”.

In het rapport van de commissie-Davids naar de besluitvorming rond de oorlog in Irak worden deze ambtenaren genoemd als het selecte gezelschap dat van meet af

aan de onaantastbare politieke lijn heeft uitgezet. Dit groepje bepaalde op 9 augustus 2002 tijdens een brainstormsessie met de toen net aangetreden minister van Buitenlandse Zaken Jaap de Hoop Scheffer (CDA) de Nederlandse positie ten aanzien van Irak. Volgens commissievoorzitter Davids duurde die sessie „niet langer dan drie kwartier”. En de toen bepaalde politieke lijn, aldus één van de brisante conclusies van de commissie-Davids, werd belangrijker dan volkenrechtelijke legitimatie en informatie van de inlichtingendiensten.

Apert onjuist, valt te vernemen in kringen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De commissie-Davids wordt „vooringenomenheid” verweten en zou zich

tijdens de getuigenverhoren hebben bediend van *leading questions*. Anders gezegd: zoals de commissie-Davids de ambtenaren van Buitenlandse Zaken verwijt naar uitkomsten te hebben toegereken, verwijten direct betrokken ambtenaren de commissie hetzelfde te hebben gedaan. „Laat die parlementaire enquête maar komen. Ik wil graag onder ede gehoord worden”, klinkt het strijdvastig onder door de commissie ondervraagde ambtenaren die geen van allen met hun naam in de krant willen.

Het verweer van de zich aangevallen voelende werknemers van Buitenlandse Zaken is dat de commissie-Davids zich eigenlijk alleen maar heeft laten leiden door volkenrechtelijke aspecten. Alsof er

ook geen politieke afweging gemaakt kon worden. Juist dat hadden zij gedaan. En niet in een sessie van drie kwartier. De kwestie-Irak speelde immers al veel langer; eigenlijk al kort na de inval van Saddam Hoessein in Koeweit. Dus was de beruchte bijeenkomst waaraan Davids refereerde ook niet meer dan 'een' bijeenkomst uit velen, met een inmiddels al twaalfjarige geschiedenis.

Bij die sessie met De Hoop Scheffer waren trouwens niet eens de hoogste ambtelijke politieke adviseur, directeur-generaal politieke zaken Hugo Siblesz, en secretaris-generaal Frank Majoor aanwezig, zo wordt opgemerkt. Dat de commissie-Davids constateert dat er geen notulen van deze bijeenkomst zijn gemaakt – wat zou wij-

zen op „een zekere achteloosheid” – wordt afgedaan als een volstrekte miskennen van dit soort samenkomsten.

Het ongenoegen onder de ambtenaren heeft inmiddels ook leden van de commissie-Davids bereikt. „Ik hoor dat er op Buitenlandse Zaken gesproken wordt over allemaal feitelijke onjuistheden. Maar behalve een paar verkeerde initialen, heb ik nog niets concreets gehoord”, zegt Nico Schrijver, de volkenrecht deskundige van de commissie.

Het kabinet is momenteel bezig met een uitvoerige reactie op het rapport van de commissie-Davids die, zoals de Tweede Kamer is toegezegd, begin februari klaar moet zijn. Het lijkt zeer onwaarschijnlijk dat na de politieke commotie

die direct na de presentatie van het rapport tussen de coalitiepartners ontstond, gekozen zal worden voor een aanval op de aanpak en bevindingen van Davids en de zijnen. Deemoedig heeft minister-president Balkenende aan de Tweede Kamer geschreven dat het kabinet het rapport van de commissie-Davids „leidend” zal laten zijn bij een kritische terugblik op het verleden en het trekken van lessen voor de toekomst. Daarbij past niet het andermaal kritisch bejegenen van het rapport.

Op het door de commissie-Davids zo onder vuur genomen departement van Buitenlandse Zaken dringt ook het besef door van deze politieke werkelijkheid. Binnen de ambtelijke top van het departement is de vraag gesteld of

het gegeven deze omstandigheden wel zin heeft om alles op alles te zetten om de conclusies te bestrijden. Anders gezegd: of het niet beter is te kiezen voor het adagium dat iemand stil moet zitten als hij geschoren wordt.

Maar minder chagrijnig zijn ze er niet over, de diplomaten op de Apenrots, zoals het ministerie van Buitenlandse Zaken aan de Haagse Bezuidenhoutseweg wordt genoemd. Het rapport is met een toon van veel wijsheid achteraf geschreven, zo klinkt het. „Ik had wel eens willen weten hoe de conclusie van de commissie-Davids had geluid als de Amerikanen en Britten in 2003 door de Irakezen met bloemen waren ontvangen en alles goed was afgelopen”, zegt een hoge ambtenaar.